

РЕЗИМЕ

МЕРЕЊЕ
НА
ПОЛИТИЧКИ
ШТЕТНИ
НАРАТИВИ

ИС Институт за
комуникациски
студии

ШТЕТ-НА

Наслов на публикацијата:

Мерење на политички штетни наративи (ШТЕТ-НА)

Издавач:

Институт за комуникациски студии
ул. „Јуриј Гагарин“ 17-1-1, Скопје
www.iks.edu.mk

За издавачот:

вонр. проф. д-р Жанета Трајкоска

Едиција:

ResPublica

Автори:

Вонр. проф. д-р Жанета Трајкоска
Проф. д-р Елеонора Серафимовска
Александра Теменугова
Проф. д-р Весна Шопар
м-р Бојан Георгиевски
м-р Јорданка Черепналкова - Трајкоска
м-р Михајло Лахтов
м-р Мила Стаменова
Асс. м-р Теа Конеска-Василевска
Дарко Малиновски
Владимир Делов

Уредник:

вонр. проф. д-р Жанета Трајкоска

Јазична редакција:

Проф. д-р Симона Груевска-Маџоска

Графички дизајн:

Татјана Коцева Спинова

Техничко уредување:

Дејан Јовески

Место и година:

Скопје, 2024

Содржина

Вовед	4
1. Мониторинг на комуникациските практики и наративи на политичките актери преку нивните интернет и фејсбук-страници	9
2. Мониторинг на медиумското известување за политичките актери	11
2.1 Извештај за мониторинг на известувањето на онлајн медиумите за политичките актери	11
2.2 Извештај за мониторинг на известувањето на ТВ-станиците за април 2024 година	13

Вовед

Седмиот извештај „Мерење на политички штетни наративи (ШТЕТ-НА)“ е сублимат на податоците од мониторингот на комуникациските практики на политичките актери во мај 2024 година во кои се идентификувани штетни наративи. Дополнително, извештајот содржи анализа како овие штетни наративи се третирани во централните информативни изданија на 9 телевизии и 11 онлајн медиуми.

Карактеристично за мајскиот извештај е што мониторингот се спроведуваше во период на последните денови од предизборната кампања за вториот круг од претседателските и за парламентарните избори кои се одржаа истовремено на 8 мај, како и за време на постизборието кога беа претставени резултатите од гласањето, односно мандатарот на новата влада и веќе течеа преговорите за нејзиниот иден состав.

Институтот за комуникациски студии нагласува дека кандидатите за претседател на државата не беа предмет на овој мониторинг.

За целите на ова истражување се следат интернет- и фејсбук-страниците на десет политички партии кои се застапени со најмалку двајца пратеници во Собранието: Алијанса на Албанците, Алтернатива, ДУИ, Демократско движење, ВМРО-ДМПНЕ, Левица, ЛДП, Нова социјалдемократска партија, СДСМ, Социјалистичка партија. На Фејсбук се мониторираат и профилите на лидерите на политичките партии, како и профилите на претседателот на преодната Влада на РСМ, замениците на премиерот и министрите во Владата.

Примерокот на медиумите ги опфаќа следните 11 онлајн медиуми и 9 телевизиски станици:

Онлајн медиуми: Локално; Независен; Слободен печат; А1он.мк; МКД.мк; Република; Курир; Алмакос; Тетова сот; Нова ТВ; Вечер.мк.

Телевизии: МТВ 1 (јавна); МТВ 2 (јавна, на албански јазик); Алфа ТВ (приватна); Канал 5 (приватна); Сител ТВ (приватна); ТВ 24 (приватна); Телма (приватна); Алсат М (приватна, на албански јазик); ТВ 21 (приватна, на албански јазик).

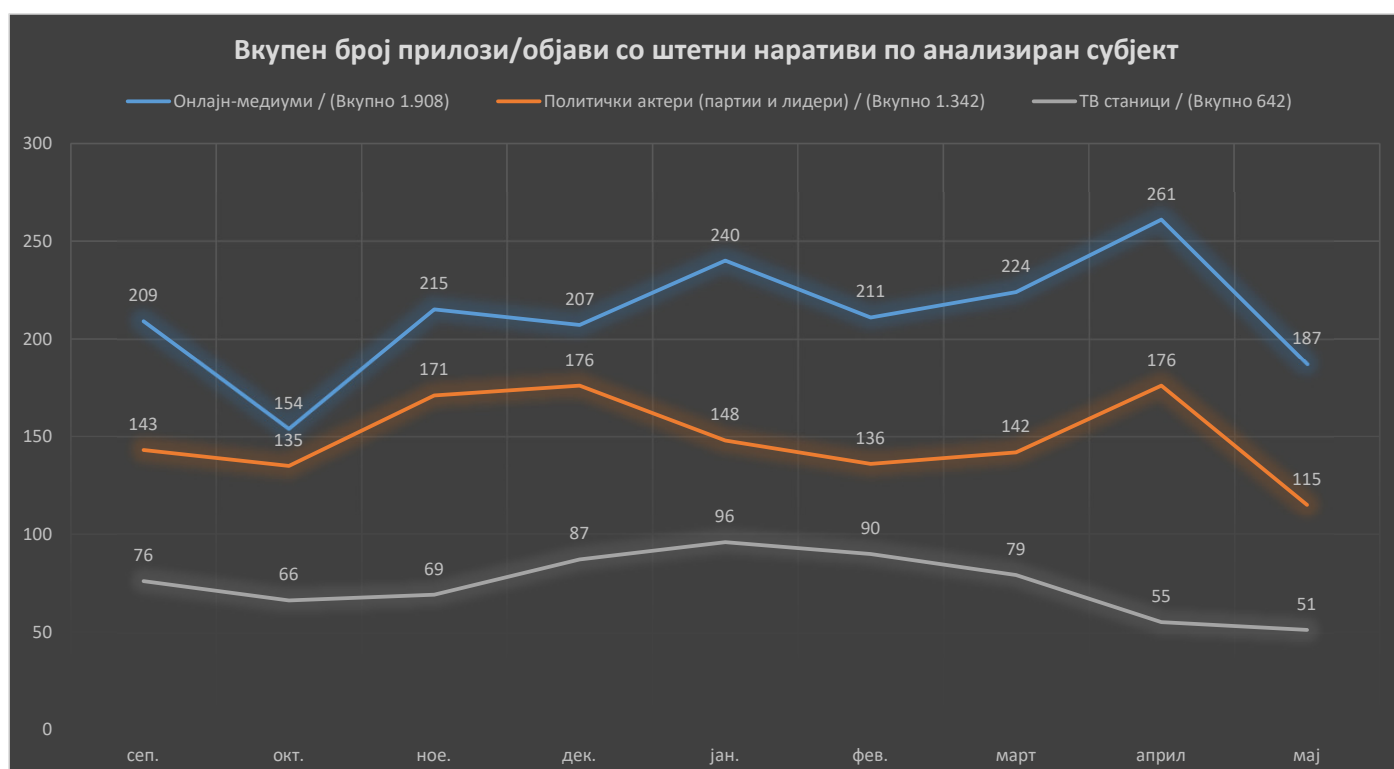
Исто како и во претходните извештаи, и тука емпириски се доловени содржината и обемот на штетните наративи пропагирани од политичките актери, интензитетот, темите и субјектите кон кои се насочени негативните пораки. Притоа, во извештајот се посочени прекршувањата на [стандардите и начелата за недискриминачка и транспарентна политичка комуникација](#) од страна на политичките претставници, како и [стандардите за професионално и етичко новинарско известување](#).

Динамиката за следење на содржините на политичките актери е секој последователен трет и четврти ден во месецот, а на медиумите е секој четврти ден во месецот. Повеќе детали за методолошката рамка, примероците и динамиката на следење, како и детали за целиот истражувачки процес се достапни на: [ШТЕТ-НА](#).

Истражувањето „Мерење на политички штетни наративи“ (ШТЕТ-НА) Институтот за комуникациски студии (ИКС) го реализира во рамките на проектот „Употреба на новинарство засновано на факти за подигање на свеста и спротивставување на дезинформациите во медиумскиот простор во Северна Македонија: Користи факти“, поддржан од Британската амбасада во Скопје. Истражувањето е лонгитудинално и во текот на 2023 и 2024 година во неколку фази го спроведува тим од ИКС во соработка со истражувачи и експерти од областа на комуникациите и на медиумите, како и со медиумски професионалци во делот на мониторингот и на контролата.

Овој документ претставува резиме на мониторингот во април 2024 година.

Целото истражување може да се прочита [ТУКА](#).

КЛУЧНИ НАОДИ

Мониторингот на комуникацијата на политичките актери во мај 2024 година покажа рекордно намалување на штетните наративи во споредба со претходните месеци во кои се следеше нивната реторика, што главно се должи на завршувањето на изборниот процес и своевидниот постизборен молк што настапи кај дел од политичките партии по објавата на изборните резултати.

Следствено на намалувањето на штетната реторика на политичките актери, во мај имаше пад и на штетните објави кај онлајн медиумите и кај ТВ-станиците. Забележително е дека кај ТВ-станиците овој месец кулминира трендот на континуирано намалување на прилозите со штетни наративи, односно има најмал број штетни објави досега. Тоа е показател дека законската регулатива на која подлежат за време на изборниот процес има влијание врз расудувањето на новинарите и уредниците кои за време на официјалната кампања поревносно ја чистеа програмата од штетната реторика што секојдневно ја ширеа политичките актери.

Левица на тронот, ДУИ во првата тројка

За разлика од претходните месеци кога ВМРО-ДПМНЕ беше константно партија кај која беа идентификувани најмногу штетни наративи, овој месец тој примат го презеде **Левица со убедливо најмногу (25) штетни наративи**, што е сепак благо намалување во однос на претходниот период (во март 27 и во април 38 објави со штетни наративи). **ВМРО-ДПМНЕ падна на второто место со 16 објави** со штетни наративи (март и април по 43 штетни објави, соодветно). Карактеристично е што прв пат од почетокот на мониторингот, односно во месеците од септември 2023 година наваму, **СДСМ во мај годинава не се најде меѓу првите три партии** со најмногу штетни наративи, што се должи на молкот кај оваа партија по објавата на изборните резултати. СДСМ со пет објави со штетни наративи (по 29 во март и во април, соодветно) **го заведе четвртото место** и го отстапи **третото место на ДУИ кај која беа утврдени шест објави** со штетни наративи (во март 9 и во април 14 штетни објави).

Кога станува збор за поединците, односно за партиските лидери и функционери, **најмногу (16) штетни наративи овој месец беа констатирани на фејсбук-страницата на лидерот на Левица Димитар Апасиев**, што е значително зголемување во однос на претходните два месеца (во март 9 и во април 7 штетни објави). Еден штетен наратив беше идентификуван и кај лидерот **Христијан Мицкоски**, а ниту еден кај лидерот на СДСМ **Димитар Ковачевски**. Во штетните објави кај претставниците **од редовите на ДУИ предводеше Крешник Бектеши со 10 вакви објави**, што е забележително зголемување во однос на претходниот месец (во април 2 штетни објави), а потоа следуваат Артан Груби (5) и Али Ахмети (3). Зголемување на бројот на објави со штетен наратив може да се забележи кај еден од клучните гласноговорници на Алијанса за Албанците, министерот за правда **Кренар Лога (од 3 објави со штетен наратив во април на 10 во мај)**.

Најчести штетни наративи

Во однос на видовите штетни наративи, политичките актери во мај, како и во претходниот период, **најчесто пристрасно селектирале информации (83 случаи)**, со што можеле да ја доведат јавноста до погрешни заклучоци. Потоа **ја поткопувале довербата во институциите (76 случаи)** преку изнесување непоткрепени тврдења за корумпираност и злоупотреба на службената должност и **грубо ги напаѓале и ги демонизирале политичките противници (33 случаи)**. И овој месец можат да се забележат објави со „екстреман патриотизам и национализам“, „етноцентризам“, „ширење паника и страв“ и поединечни случаи на „говор на омраза“.

Кај речиси сите политички актери се забележува значителна употреба на популистички дискурс и на национализам. Националистичката реторика лесно поттикнува силни емоции за чувството на припадност и идентитет, како и поривот за одбрана на сопствената држава, посебно кога на граѓаните им се сервира реторика дека опстанокот на државата е во прашање.

Европска иднина и странски влијанија

Во мај СДСМ продолжи со истата клучна порака дека тие нудат европска иднина и подобар животен стандард за сите граѓани на државата, додека ВМРО-ДПМНЕ е истата партија која владееше со земјата до 2016 година и би донела само режим, домаќинско трошење на парите на граѓаните и скршување од европскиот пат. Кај ДУИ и нивната предизборна коалиција Европски фронт и понатаму се забележуваат истите предизборни реторики со клучната порака „Да за Европа, Не за Русија“ со обвинувања кон Вреди за вазалство кон ВМРО-ДПМНЕ и руско и српско влијание.

ВМРО-ДПМНЕ ја финансираше својата изборна кампања со таргетирање на СДСМ како корумпирана и неспособна власт која треба да си замине. Но, во изборната кампања, а посебно во текот на месец мај, се забележа поостра реторика кон ДУИ и нејзиниот лидер Али Ахмети, кои покрај СДСМ беа главната цел на ВМРО-ДПМНЕ за напади и за обвинување за корупција и криминал. Левица продолжи со остра реторика кон владејачките партии СДСМ и ДУИ, како и кон главната македонска опозициска партија ВМРО-ДПМНЕ. Коалицијата Вреди, иако со мален број јавни комуникации и објави со штетни наративи, продолжи со напади кон власта и ДУИ со главната етноцентрична порака дека тие се легитимните претставници на етничките Албанци во земјата наместо мултиетничкиот Европски фронт на Али Ахмети.

Ниско ниво на политичка комуникација

Заклучок од анализата на комуникациските практики на политичките актери во Македонија овој месец е дека политичката комуникација во земјава е на ниско ниво, што беше карактеристика и за претходните месеци од мониторингот. Етикетирањата, навредите и оцрнувањето станаа дел од редовната комуникација на политичките актери. СДСМ го оцрнуваше главниот политички опонент ВМРО-ДПМНЕ поистоветувајќи го со „режим“, „мрак“ и „враќање назад“ со што придонесе кон ширење страв во општеството од евентуална власт предводена од ВМРО-ДПМНЕ. Кај ДУИ, односно Европскиот фронт беа евидентирани пораки со навредлива содржина кон албанската опозиција преку обраќањата на А. Хоџа за кого „Кокошката останува кокошка дури и ако стави крила на орел“, на Мендух Тачи кој е „експерт за мочуришта и бактерии како Вреди“ и на Груби за кого претставниците на албанската опозиција се „вазали на Мицкоски“.

За ВМРО-ДПМНЕ, лидерот на ДУИ Али Ахмети е „палаво дете кое плаче по играчката која не е негова“, а членовите на партијата се „командантите на Ахмети“, за кои се вели дека „немаа пет пари во 2001, сега се милионери со хаџиенди како блискоисточни шеици“. Левица ја ослувуваше СДСМ со „СДС“, „СДС на Нашата земја“, како и со „квислинзи“, „транзициски клептомани“. За Левица вицепремиерот Бојан Маричиќ е „дебелогазец“, а Вреди, исто како и ДУИ, ги етикетираа како „необалисти“. За ВМРО-ДПМНЕ од Левица користеа изрази како „лажни патриоти“, „ДПМНЕ“, „неоврховисти од ДПМНЕ“, „недоквакани вмроиди“, „гниди вмроидни“, „вмроиди“, а лидерот на партијата Христијан Мицкоски го нарекуваа „војвода“ и „Мицкоски“.

Користењето вакви термини од страна на политичките актери во јавниот дискурс поттикнува нормализирање на примената на навредлив речник на јавната сцена и во јавната комуникација. Кога навредливиот речник не се осудува, не се ограничува неговата употреба, тогаш по подолг период тој може да се прифати како дел од општата лексика на јазикот, а со тоа и да се овозможи ширење штетни наративи и ниска култура на јавното говорење.

Партиска промоција преку државни канали

Забележително е дека во мај продолжи честата злоупотреба на официјалните фејсбук-страници на премиерот и на министрите во Владата, кои истовремено беа и кандидати на парламентарните избори, за партиска комуникација и лична промоција. Покрај штетните наративи идентификувани кај министрите од ДУИ Артан Груби и Крешник Бектеши, министерот од АА Кренар Лога, министрите од СДСМ Бисера К. Стојчевска и Љупчо Николовски, можеа да се забележат многу други објави со партиска предизборна содржина, која главно се фокусира на популистички наративи за промоција на својата партија, истовремено критикувајќи ги политичките опоненти.

Но, и на фејсбук-страниците на други претставници од Владата можеа да се забележат злоупотреби за промоција на нивните партиски активности во рамки на предизборната кампања, но и партиска комуникација по изборните резултати. Таков е примерот на премиерот на преодната Влада Талат Џафери

на чијашто официјална фејсбук-страница месецов беа забележани објави со партиска комуникација од изборната кампања, како средби со граѓани и пораки и аудиовизуелни содржини од предизборни митинзи. Оттука може да се заклучи дека при крајот на предизборните кампањи повеќето министри го прекршувале Етичкиот кодекс на владини претставници за јавно комуницирање и го злоупотребувале својот министерски профил за објавување партиска пропаганда, наместо да го користат само за активности поврзани со нивната работа во министерството со кое раководат.

„Паразитски вести“ и еднострано информирање кај медиумите

Мај како последен месец од деветмечниот мониторинг го карактеризира надолен тренд на прилози со штетни наративи кај онлајн медиумите и кај ТВ-станиците. **Кај онлајн медиумите беа утврдени 187 прилози со негативна реторика, што може да се оцени како релаксирање на информативниот простор**, споредено со претходните неколку месеци кога бројките на политички „штетните приказни“ се искачуваа над 200 за во април месец да достигнат до 261 таков прилог. Од друга страна, во вестите на **ТВ-станиците овој месец беа забележани 51 прилог со штетна содржина**, што е рекордно намалување (55 „штетни прилози“ во април и 79 во март). Иако изненадува ваквиот низок број во екот на изборната кампања, сепак мора да се нагласи дека ТВ-станиците (за разлика од онлајн порталите) се предмет на правна регулатива која им наметнува посебни правила на информирање, особено во време на избори.

Кај онлајн медиумите, штетните наративи најчесто беа пласирани преку порталот **Куир (28 прилози)**, кој месеци наназад има најголем број прилози со штетни наративи, а следуваат **Вечер.мк (26)**, **Независен (22)** и **Тетова Сот (22)**, кои во изминатиов период повремено редоследно го менуваа местото на скалилото или беа заменувани од други (Република, А1он). **Кај ТВ-станиците ТВ Алфа е повторно медиумот кај кој се забележани најголем број прилози со штетни наративи (12)**, но за разлика од февруари (40) и март (35), во април и мај и кај оваа ТВ-станција се забележува значително намалување на овој тип прилози. По Алфа, **следат Алсат М и ТВ 21 (по 8 прилози)**, потоа **ТВ 24 (7)** и **ТВ Телма (5)**.

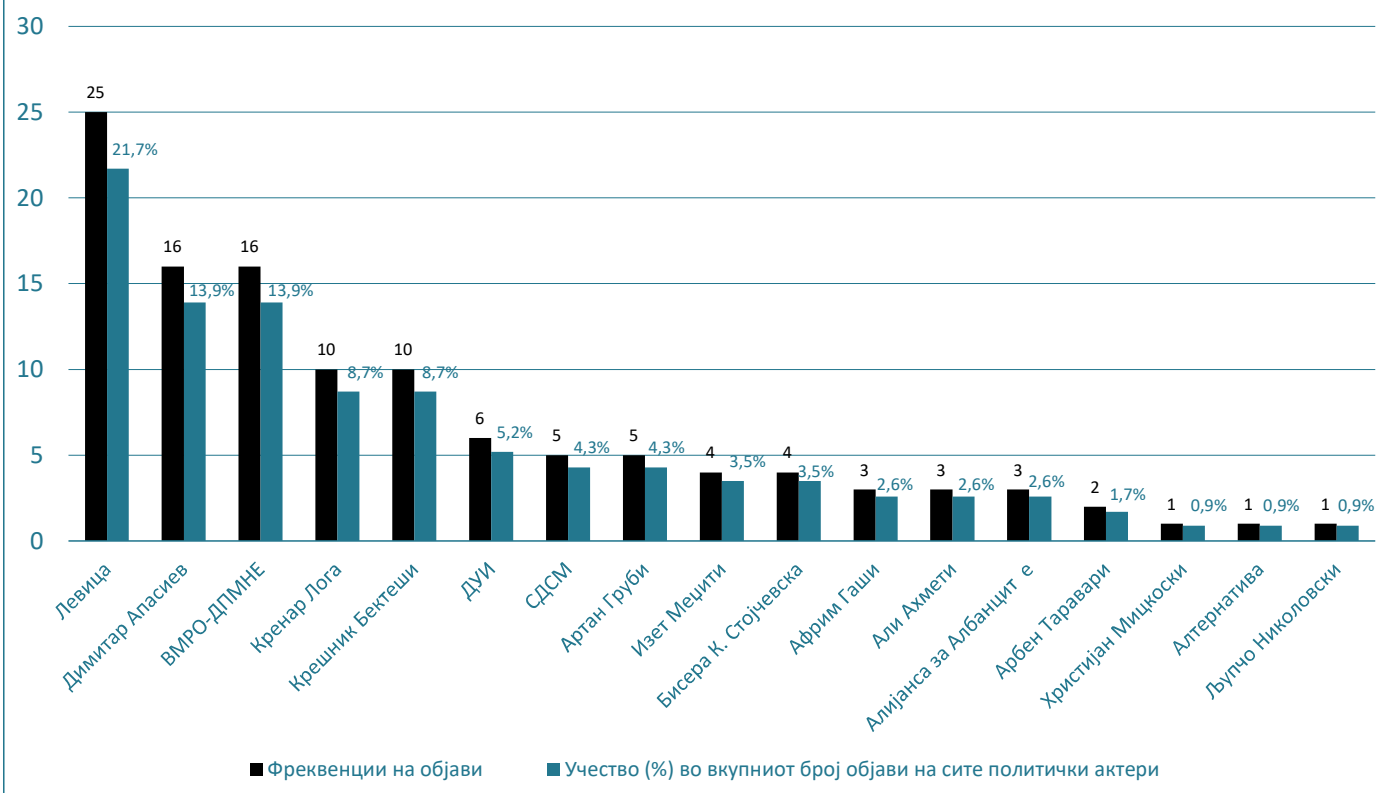
Три најчести штетни наративи кај онлајн медиумите и ТВ-станиците во мај се „пристрасното селектирање“, „поткопувањето на довербата во институциите“ и „поттикнувањето поделби“.

Кај онлајн медиумите е забележително е дека како повод за информирање доминираат говорите на политичарите, нивните објави на социјалните мрежи, псевдонастаните, што укажува дека недостасува проактивно и автентично новинарско информирање и истражување зад кое транспарентно и одговорно стои автор - новинар. Овој современ бран на политизација на медиумите диктирана од инвазивната и софистицирана политичка комуникација, или како што теоретичарите за нови медиуми го именуваат како „паразитски вести“, го преплавува онлајн просторот, надминувајќи ги традиционалните етички принципи и практики. За двата вида медиуми е карактеристично што и понатаму доминираат едностраното информирање и потпирањето најчесто на еден извор на информации.

1. Мониторинг на комуникациските практики и наративи на политичките актери преку нивните интернет- и фејсбук-страници

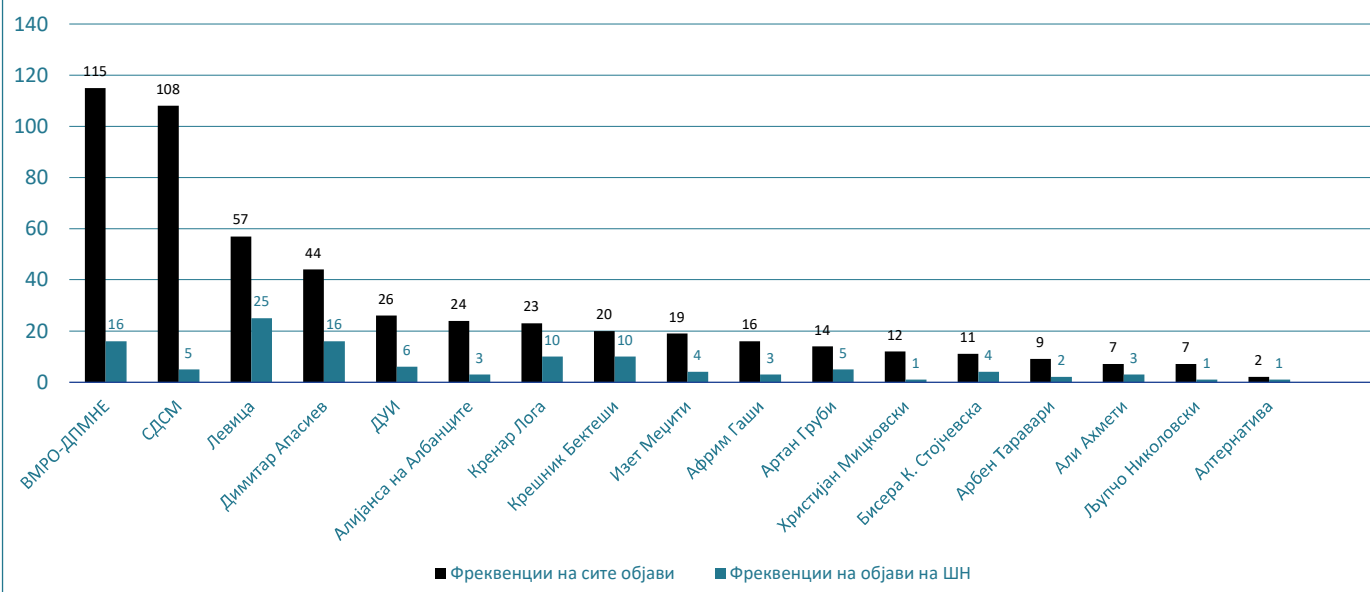
Во периодот од 1 до 30 мај 2024 година беа идентификувани вкупно 115 објави на интернет- и на фејсбук-страниците на политичките актери кои содржат штетен наратив (61 штетен наратив помалку од април и 27 помалку од март).

Табела 1. Приказ на објави со штетен наратив според политички актер (мај 2024)

Земајќи го предвид вкупниот број објави во споредба со бројот на објави со штетен наратив, на секој од мониторираните комуникациски канали на политичките партии и на нивните лидери може да се забележи дека **процентот на штетност во мај е најизразен на каналите на партиите Алтернатива и Левица**, како и фејсбук-профилите на министерот за економија од ДУИ Крешник Бектеши и министерот за правда од Алијанса за Албанците Кренар Лога. Комуникациските канали со најмал процент на штетност во мај се СДСМ и лидерот на ВМРО-ДПМНЕ Христијан Мицкоски.

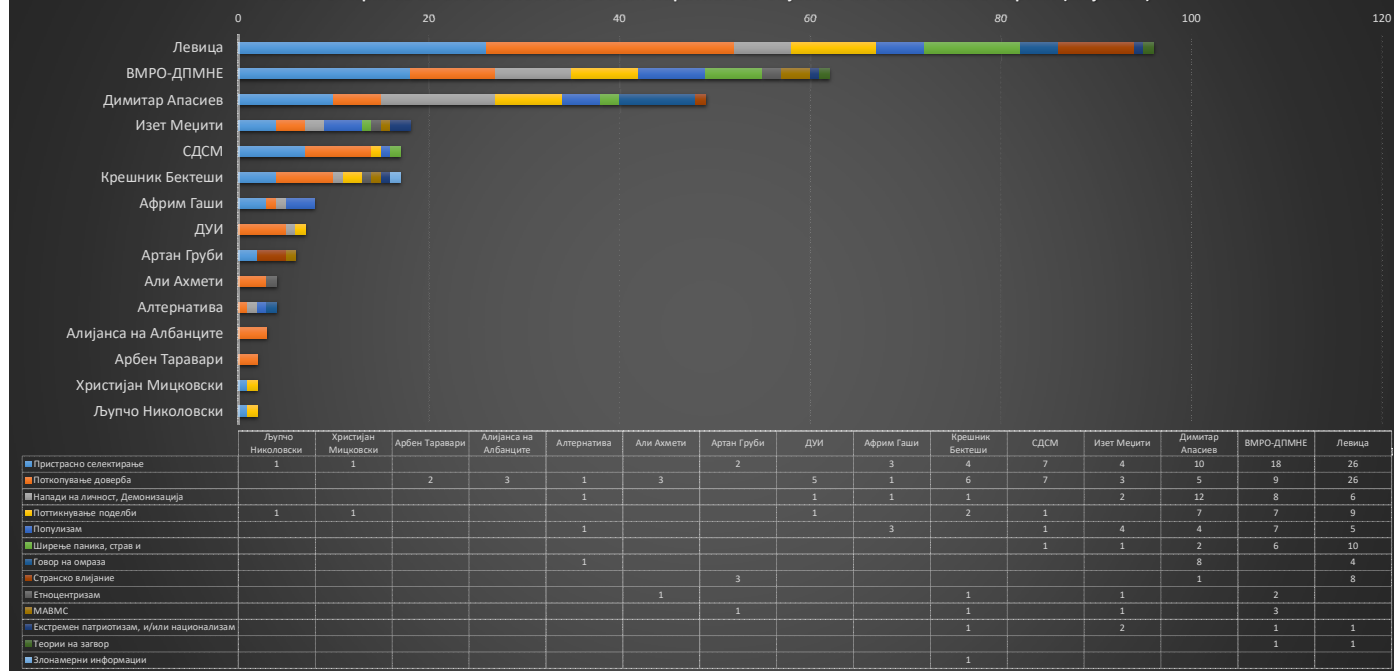
Табела 2. Учество/процент на објавите на штетни наративи во вкупниот број објави на ФБ профилите на политичките субјекти (мај 2024)

Со оглед на предизборната атмосфера, **најчестата тема**, како и во претходните месеци од мониторингот, беше **внатрешната политика**, овој пат достигнувајќи рекордна бројка од 100 од вкупно 115 објави со штетни наративи или 87 проценти од вкупниот број идентификувани штетни објави. Останатите теми кои се провлекуваа низ предизборните штетни реторички беа криминалот и корупцијата, кои се користеа за непоткрепени напади на политичките опоненти.

Кога станува збор за видовите штетни наративи, политичките актери освен што најмногу пристрасно селектирале, често ја поткопувале довербата во институциите преку изнесување непоткрепени тврдeња за корумпираност и злоупотреба на службената должност и грубо ги напаѓале и ги етикетирале политичките противници. Почесто напаѓана институција во постизборниот период е и ДИК (Државната изборна комисија), особено од ДУИ и од Европскиот фронт.

Табела 3: Приказ на застапеност на штетни наративи во објавите на политичките партии (мај 2024)

2. Мониторинг на медиумското известување за политичките актери

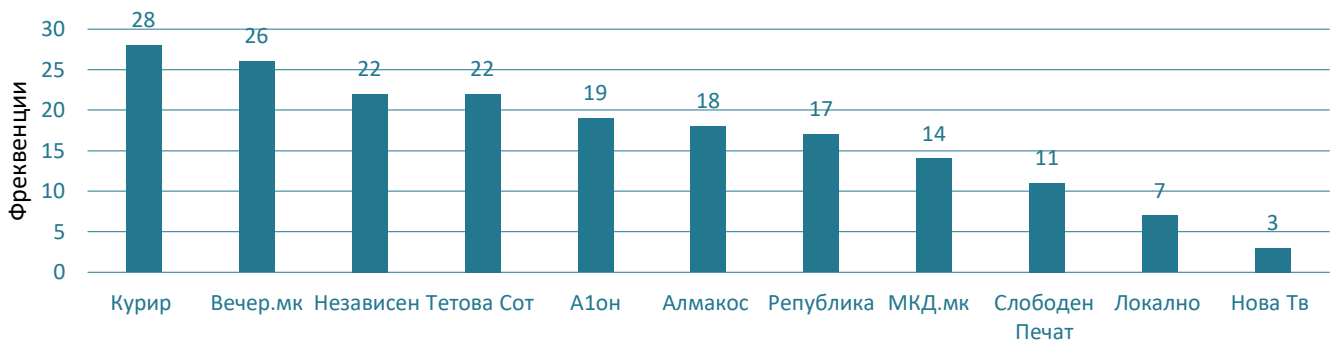
2.1. Извештај за мониторинг на известувањето на онлајн медиумите за политичките актери

Кај онлајн медиумите во мај беа нотирани 187 прилози со реченици, пасуси, формулации со негативна реторика, што е далеку помалку во однос на претходниот анализиран месец (април - 261 прилог), но и во однос на другите анализирани месеци за време на деветмесечниот мониторинг со исклучок на октомври, кога беа утврдени најмал број прилози со штетни наративи (вкупно 154 прилози). Забележително е дека од вкупно осум денови во мај во кои беа следени објавите на интернет-медиумите, прилозите со штетни наративи беа најзастапени токму во првите два дена од мониторингот (2 и 6 мај со вкупно 104 прилози), кога изборната кампања сè уште беше во тек.

Фреквентност на штетните наративи во онлајн медиумите

Внатрешната политика и овој пат беше неизоставна тема во известувањето на порталите за политичките актери (во 150 прилози или 80,2 % од анализираниите 187 прилози), па дури и единствена за голем дел од нив (Тетова Сот, Алмакос, Слободен печат, Независен, МКД.мк). Оваа тема најчесто беше „обработена“ преку кратки искази, изнесени ставови, делови од говори или интервјуа на политичарите или соопштенија на политичките партии. Тоа е константа што го следи мониторингот целиот изминат деветмесечен период.

Табела 4. Прилози со штетни наративи во мај 2024

Намалениот вкупен број прилози со штетни наративи не влијаеше на нивната структура. Жанровски и понатаму доминираа пренесените говори на политичарите (71 прилози) и партиските соопштенија (44 прилози), кои заедно со пренесените фејсбук-статуси на политичките субјекти и делови од нивните интервјуа за други медиуми (14 прилози) покриваат 2/3 (или 69 %) од сите анализирани прилози.

Политичките актери во анализираниите прилози

Во известувањето на интернет-медиумите за политичките субјекти, како во претходно мониторираните месеци така и сега, најчесто се апострофираа два (22,9 %), односно три (23,9 %) субјекти, доминираа колективните актери, односно политичките партии, а дури потоа индивидуалните, односно поли-

тичарите. На врвот беше ДУИ (односно Европскиот фронт), а зад неа ВМРО-ДПМНЕ, СДСМ и ВРЕДИ, додека од индивидуалните претседателот на ВМРО-ДПМНЕ, Христијан Мицкоски, и претседателот на ДУИ, Али Ахмети.

Медиумското претставување на политичките актери беше различно од портал до портал, но директно поврзано со актерите, односно дали се работи за индивидуални или колективни. За колективните актери (власта, политичките партии) најчесто се зборуваше во контекст на темата, додека индивидуалните вообичаено беа цитирани, а поретко беа парафразирани нивните искази, говори, настапи или се сместуваа во контекст на темата.

Новинарскиот (не)професионализам

Сликата како интернет-медиумите ги „пакуваат“ информациите/прилозите со штетни наративи и овој месец, како и сите претходно мониторирани, имаше стандарден формат во кој доминира едностраното информирање, потпирањето најчесто на еден извор на информации, консултирањето вообичаено на една страна од приказната, отсуството на автор на прилозите, необележаната визуелизација, сè спротивно на професионалните новинарски вредности и стандарди. Конкретно, во мај, од вкупно анализирани 187 прилози, утврдени беа 173 прилози во кои порталите се потпираат само на една страна во известувањето за настанот, односно проблемот. Такви беа сите прилози во Република, А1он, Тетова Сот и МКД.мк, додека во останатите Курир, Вечер.мк, Алмакос, Независен, Слободен печат инцидентно можеа да се забележат еден до два прилога каде се присутни две/повеќе страни.

Табела 5. Вид извори според интернет-медиуми во мај 2024

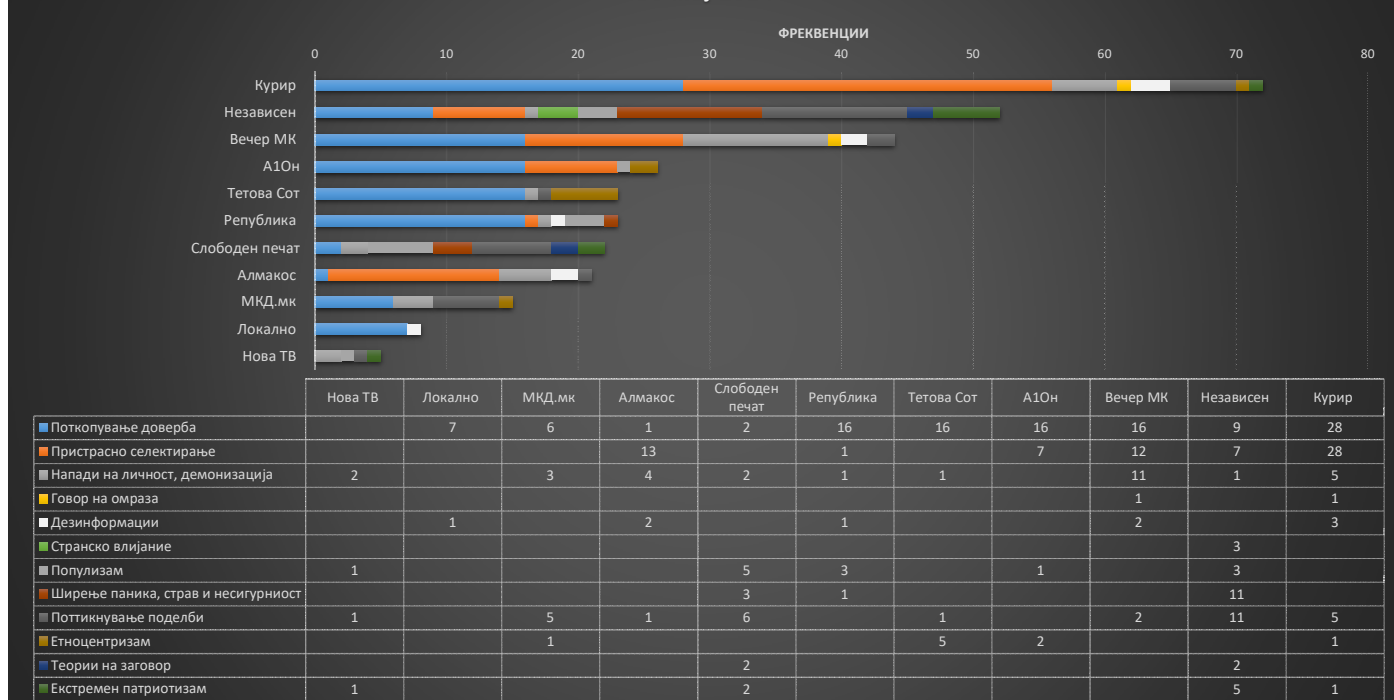
На ова се надоврзува и практиката порталите најчесто да се потпираат на еден извор на информации. И тука приказната е иста, од анализирани 187 прилози со штетни наративи, 167 се со еден извор на информации (89,3%). Во Република и А1.он сите прилози имаат само еден извор на информации, додека кај останатите портали (пред сè Вечер.мк, Курир, Тетова Сот, Алмакос, Независен, МКД.мк) може да се забележи еден до два прилога со 2/3 и повеќе извори.

Доминантни штетни политички наративи

Бројката од 187 прилози со штетни наративи, односно 311 објави (зборови, формулации, пасуси, реченици) чии главни креатори се политичарите и политичките партии, сама по себе е голема, но гледано во однос на изминатите мониторирани месеци, кога постојано имаше нагорен тренд (достигнувајќи до 261 прилог со штетни наративи и 482 објави во април). Кога станува збор за видовите штетни наративи,

приказните во мај беа концентрирани на тврдењата за корумпираност, нетранспарентност/неотчетност, непрофесионалност, злоупотреба на службената положба без обид за нивна поткрепа, како и на обвинувањата на политичките противници со непроверени или тешко проверливи наоди (128 случаи).

Табела 6. Застапеност на штетни наративи во прилозите на онлајн медиумите во мај 2024

Далеку зад нив се оцрнувањето (со зборови, формулации) на одредени групи луѓе со цел да се предизвикаат поделби меѓу „нас“ и „вас“ (33 случаи), како и етикетирањето, исмевањето и грубото непочитување на други лица, политичките противници, функционерите, медиумските работници, граѓанските активисти (30 случаи).

2.2. Извештај за мониторинг на известувањето на ТВ-станиците за април 2024 година

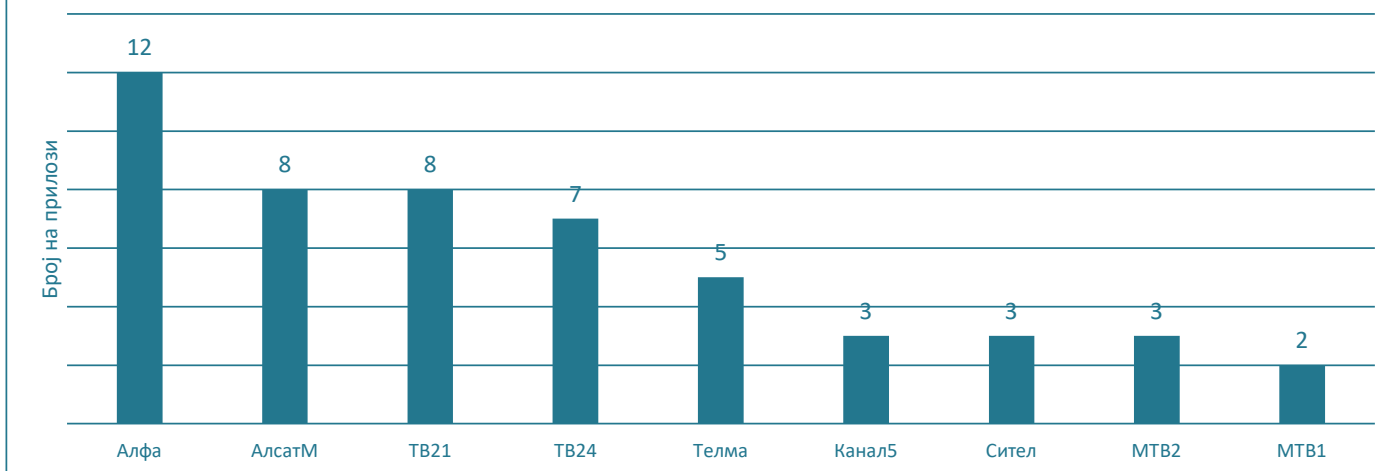
Во мај 2024 година, последниот месец од истражувањето на ШТЕТ-НА, анализирани се централните информативни емисии на 9 ТВ-станции во следниве 8 денови (2, 6, 10, 14, 18, 22, 26 и 30 мај). При анализата, регистриран е вкупно 51 прилог или 6,3 прилози на ден кои содржеле еден или повеќе штетни наративи, што претставува најмалку од почетокот на истражувањето досега.

Најчести се штетните наративи поткопување на довербата во институциите (29), пристрасно селектирање (19) и поттикнување поделби (13), а ТВ Алфа повторно предводи со штетни наративи меѓу телевизиите.

Фреквентност на штетните наративи кај ТВ-станиците

Трендот на намалување на штетните наративи во вестите на ТВ-станиците продолжи и во последниот месец од истражувањето, кога беше регистриран само 51 прилог со штетни наративи или 6,3 прилози дневно. Како што беше наведено и во извештајот за април, очигледно е дека јасната законска рамка која ги опфаќа електронските медиуми, но и мониторингот спроведен од неколку домашни и меѓународни организации влијаат на начинот на кој ТВ-станиците информираат и ги покриваат изборите.

Табела 7. Приказ на прилози кои имаат штетен наратив според ТВ во мај 2024

Најмногу прилози со штетни наративи се регистрирани на 6 мај (14 или 27,5 % од вкупниот број прилози), што не е изненадување имајќи предвид дека тоа е непосредно пред изборниот молк и пред вториот круг на парламентарните избори кои се одржаа на 8 мај. Кога се работи за темите на прилозите, исто како и досега, доминираат теми од внатрешната политика (46 или 90,2 %) и само по 2 теми биле поврзани со здравство и економија, а 1 со корупција.

Во поглед на изворите на прилозите со штетни наративи, анализата покажа дека 22 (43,1 %) биле со само еден извор, 11 (21,6 %) содржеле два извора, додека 16 (или 31,4 %) имале три или повеќе извори. Кај два прилога воопшто не може да се издвојат извори. Најчесто изворите биле јасни и прецизни (48 или 94,1 %), додека непрецизни биле само 3 (5,9 %), а нејасни 1 (или 2,0 %). Слична е ситуацијата и кога се работи за страните во прилогот, па така со една страна биле 29 (или 56,9 % од прилозите), со две страни биле 7 (13,7 %) и со повеќе страни биле 13 прилози (или 25,5 %).

Табела 8. Застапеност на страната на изворите во прилозите кои имаат штетни наративи (мај 2024)

Иако едностраноста сè уште е доста впечатлива карактеристика на прилозите кои ги анализираме, сепак следиме намалување и во овој контекст, особено во споредба се претходниот месец, април, кога еднострани биле 35 прилози (или 63,6 % од вкупниот број).

Најчести штетни наративи

Во мај беше регистриран 51 прилог и вкупно 88 штетни наративи, односно 1,7 штетни наративи по прилог. Овој месец најчест штетен наратив е поткопување на довербата (29 случаи), а потоа следува пристрасното селектирање (19). По овие два доминантни штетни наратива, следат поттикнување поделби (13), ширење паника (10) и напади на личноста, односно демонизација (7).

Ваквите штетни наративи се резултат на искази (почесто) на политичките актери или (поретко) на новинарите со кои се обвинувало за корумпираност, нетранспарентност, неотчетност, непрофесионалност, злоупотреба на службената должност, но без докази и поткрепа на тие тврдења (30 вакви случаи или 49,2 %), но и искази со кои се оцрнувала одредена група луѓе со цел да се предизвикаат поделби и раздори (16 или 26,2 %), како и искази со навреди, етикетирање и демонизација на политичкиот опонент (7).

Месечен извештај
(мај 2024)

ИС Институт за
комуникациски
студии

ШТЕТ-НА

